

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש
 למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סוכר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה ורודפת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 899

מסכת בבא קמא ע"ה - פ"א ♦ אהלות ד', ג' - ה', ד'

בס"ד, י' אב תשע"ו

השבוע בגליון

- ♦ גידול עיזים בכפרים ובקיבוצים בארץ ישראל
- ♦ פינוי חללי מלחמה ממקום קבורתם
- ♦ מת מצוה קונה את מקומו
- ♦ הנפש מתאבלת על בזיון הגוף

♦ ההבדל בין קרבן לחפץ המשמש למצווה

- ♦ עשיית בתי תפילין מעורות שוורים בכורים
- ♦ המספר הסימטרי באוזן הפרה מן ההיבט ההלכתי
- ♦ דינו של הגונב ספר תורה משובח
- ♦ אתרוג פשוט תמורת אתרוג מהודר

דבר העורך

שגרירים

בתקופה זו רבים יוצאים לנופש ומתארחים במקומות אליהם אינם מגיעים במהלך ימות השנה. לומדי הדף היומי, אשר אינם מוותרים על שעת ההנאה היומית שלהם, יאתרו בוודאי שיעור דף היומי באיזור שהותם, ונסיון השנים שעברו מלמד כי יש בכך משום גיוון, מגיד שיעור אחר, משתתפים אחרים, וגם הפרייה, אין לך בית המדרש בלא חידוש רבים מן הנופשים שבים אל שיעור האם שלהם עם רעיונות מעניינים שחוו בשיעורי הדף היומי בתקופת הנופש שלהם ומאמצים אותם במשך השנה. למשל, ידוע לנו על יהודי שהבחין בשני לומדי הדף היומי החוזרים בצוותא על הגמרא לאחר השיעור, וכשחזר לביתו אימץ את הרעיון והוא מיישם אותו בדביקות עם תבירו זה שנתיים ימים.

תקופה זו טומנת בחובה אפשרות יוצאת דופן - לזכות לפעול להגברת לימוד התורה ולהקמת שיעורי הדף היומי.

ברוך ה' הוקמו שיעורים רבים בדף היומי, בערים, בכפרים, במושבים, במשרדים, ובעצם בכל סוגי ריכוזי הציבור. אך עדיין רבה המלאכה ויהודים רבים עדיין לא זכו להצטרף למעגל לומדי הדף היומי. תקופת הנופש, בה לומדים רבים נפוצים על פני כל הארץ, מהווה הזדמנות נדירה לפעול לצרף עוד יהודים למעגל לומדי הדף היומי.

ואם תאמר: אני? מסוגל ליזום שיעור? **ובכן**, בדברים שנשא הרה"ג ר' חיים דוד קובלסקי שליט"א, ראש בית המדרש למגידי שיעור מאורות הדף היומי, הוא המריץ את קהל המשתתפים לצרף משתתפים נוספים לשיעור הדף היומי, תוך שסיפר מעשה שאירע עמו:

"נכנסתי למשרד בבניין משרדים גדול, וכאשר שאלתי את בעל המשרד בדבר אפשרות להקים במקום שיעור תורה, הוא הגיב: כאן? בבניין הזה? יש סיכוי להקים שיעור? אין סיכוי! רוב האנשים אינם שומרי תורה ומצוות וכולם עובדים קשה ומנצלים כל שנייה. אין סיכוי כבוד הרב!

נכנסתי למעלית ובטעות לחצתי על הכפתור הלא נכון לכיוון מעלה. המעלית עלתה ובאחת הקומות נכנס אליה יהודי. פניתי אליו: "האם יש אפשרות

דף עו/א שחיטה שאינה ראויה

עשיית בתי תפילין מעורות שוורים בכורים

כידוע, בהמה טהורה בבעלותו של יהודי, שממליטה בכור זכר, הולד אסור בשחיטה ובשרו אסור באכילה. בזמן שבית המקדש היה קיים, הוקרב הבכור על גבי המזבח. בימינו, ניתן להשתמש בכבור זה רק אם הוא נולד בעל מום או שנעשה בעל מום לאחר לידתו, באופן שאין הוא ראוי להקרבה כקרבן.

מדין תורה בכור מותר בהנאה גם אם הוטל בו מום במזיד (עיי"ן ש"ך י"ד סימן ש"ג ס"ק ב'). אולם חכמים קנסו את בעליו שלא יהנה ממנו עד שיפול בו מום מעצמו (שולחן ערוך שם, סעיף א'). ולא זו בלבד, אלא חז"ל גם גזרו, שאף בכור שיש בו מום מובהק, כגון, שנקטעה רגלו, או שהתעוורה עינו, אין לשחוט אותו שלא על פי שלושה חכמים שיורו, כי אכן הבכור ירד מקדושתו. ואם שחט בלא הוראתם, קנסוהו חכמים שלא יהנה מן הבכור השחוט (שו"ע שם, סימן ש"י סעיף א'). יוצא איפוא, שאם שחטו בכור שאינו בעל מום, הוא אסור בהנאה, הן מדאורייתא והן מדרבנן. מדאורייתא, משום שהוא ככל קרבן שנשחט מחוץ לבית המקדש, שאסור בהנאה. ומדרבנן, שגזרו איסור הנאה אפילו על בכור בעל מום שנשחט בלי בדיקת חכם.

דינים אלו אקטואליים ביותר גם בימינו. שכן, הלכה למשה מסיני, שבתי התפילין ורצועות התפילין יהיו מיוצרים מעור בהמה טהורה בלבד (שו"ע או"ח סי' ל"ב סעי' ל"ז). בפועל, יצרני התפילין משתמשים לעשיית בתי התפילין בעור ראש הבקר. אלא, שהיצע עורות הבהמות הטהורות שנשחטו בבתי מטבחים המקפידים שלא לשחוט בכורות, נמוך מן הביקוש הרב לתפילין. עקב כך, גדולי הפוסקים נדרשו לדון, אם יש מקום להתיר את השימוש בעורות בהמה, שאין וודאות כי הם אינם עורות בכור.

על חומרת הבעיה עמדנו בשיחה עם הגאון רבי יוסף י. אפרתי שליט"א, ראש בית המדרש במכון לחקר החקלאות על פי ההלכה. מדבריו עולה, כי היקף בעיה זו הינו רחב ביותר, מאחר שממוצע ההמלטה של בהמה הוא 3.3 וולדות. חישוב פשוט מעלה, כי **שישית מן הבהמות הנשחטות הם בכורים זכרים.**

היו שביקשו להתיר את השימוש בעורות שאין מידע אם עורות בכור הם לאו, על פי דברי בעלי התוספות בסוגייתנו (ד"ה שחיטה שאינה ראויה) מהם עולה, כי בכור בהמה שונה מכל הקרבנות בכך, שלאחר שחיטתו מחוץ לבית המקדש **שוב אינו נחשב כקרבן.** ואם כן, לאחר שחיטת הבכור, על אף שאסור לעשות כן, אין הוא קדוש בקדושת קרבן [אם היה הבכור נותר קדוש, היה זה "ספיקא דאורייתא לחומרא"]. נותר בידינו, איפוא, איסור ההנאה שגזרו חכמים. ומאחר שאין בידינו מידע, כי העור שלפנינו הינו עור בכור, יש להקל בו, שהרי "ספיקא דרבנן לקולא".

צעילוי נשמת

הר"ר **יצחק קליין** ז"ל
 ב"ר בנימין ז"ל
 נלב"ע י"ב באב תשל"ז
תנצב"ה

הונצח ע"י בני ידידנו הר"ר **יוסף (רמי) קליין** ומשפ' שיחי - בני ברק

צעילוי נשמת

הבחור ר' **חיים הלל בקשט** ז"ל
 ב"ר אהרון שיבלחט"א
 נלב"ע ט' באב תש"ן
תנצב"ה

הונצח ע"י הוריו ידידנו הר"ר **אהרון** וזוגתו מרת **צפורה בקשט** שיחי - פתח תקוה

צעילוי נשמת

מרת **גיטה גרינברג** ע"ה
 ב"ר שמעון שו"ב לייבל ז"ל
 נלב"ע י"ג מנחם-אב תשנ"ו
תנצב"ה

הונצחה ע"י ידידנו הר"ר **שמעון גרינברג** ומשפחתו שיחי - ת"א

אולם, רוב הפוסקים אינם מתירים לסמוך על סברה זו, מאחר שלדעתם, גם לדעת התוספות, דינו של בכור שנשחט הוא ככל קרבן, שאין השחיטה מפקיעה את קדושתו (עיין שדה חמד ח"ו מערכת בכור בהמה ס"ק ה', שו"ת משיב דבר ס' ע"ד ועוד).

המספר הסידורי באזון הפרה מן ההיבט ההלכתי: אחד הנימוקים המעניינים שהועלה להתיר את השימוש בעורות אלו, מסתמך על העובדה, שעל פי החוק, לכל ראש בקר מוצמד מספר סידורי, התלוי באזונו דרך נקב שאורכו שמונה מילימטרים ורוחבו חמישה מילימטרים. לפיכך, כל הבהמות בעלי מומין הן, וממילא, אין כיום בכור תם. אולם, גם היתר זה נמצא כבלתי מספק, מאחר שעל פי החישוב ההלכתי [שאינו כאן המקום להרחיב], חור בגודל זה באזון הבקר, אין בו כדי להופכו לבעל מום הפסול להקרבה (שו"ת מנחת יצחק ח"ט ס"י ק"ז).

אכן, בעת שיהודי ירא שמים רוכש תפילין, מלבד איכות התפילין, טיב הפרשיות ודברים נוספים שוודאי חשובים הם, יש לו לוודא, שהעור ששימש לייצור בתי התפילין והרצועות אינו, חלילה, עור בכור האסור בהנאה. בימינו, ניכרת פעילות נרחבת בתחום זה על ידי המכון לחקר החקלאות על פי ההלכה, הפועל בעידוד גדולי הפוסקים, לצמצום בעיה זו ככל הניתן. שליחי המכון מחתימים בעלי רפתות רבים ככל האפשר, על שטר למכירת הקנה והוושט של בהמותיהם שטרם הבכירו לנכרי, וכך הבכור אשר יולד לא יאה קדוש כלל, שהרי הוא גם בבעלות הנכרי.

דף עה/ב הרי עלי עולה והפריש שור, ובא אחר וגנב

דינו של הגונב ספר תורה משובח

האם אדם שהזיק תפילין מהודרות של חברו, רשאי להחזיר לו תפילין פשוטות, ולומר לו: "הרי גם בתפילין אלו ניתן לקיים מצווה"? האם אדם שהזיק ספר תורה מהודר, רשאי להחזיר לבעליו ספר תורה כשר שערכו הכספי פחות מן הספר המהודר, תוך שהוא טוען: "גם בספר זה ניתן לקרוא כדת וכדין"? האם אדם, שבערב חג הסוכות גזל אתרוג מהודר ששווה מאות דולרים, רשאי להחזיר אתרוג פשוט תוך שימוש בטענות הנזכרות לעיל? דוגמאות אלו ורבות הדומות להן, אנו מוצאים בספרי גדולי ישראל לדורותיהם, כאשר היסוד והבסיס לדיון זה, הם דברי סוגייתנו, כלהלן.

אדם שהתחייב להביא עולה לבית המקדש, חייב להפריש בעל חיים לקיום התחייבותו. והיה, אם לאחר הפרשתו, בעל חיים זה, נגנב, או אבד, ניזוק או ברח וכדומה, על הנודר להקדיש בעל חיים אחר, שהרי עדיין לא נתמלאה חובתו להביא עולה לבית המקדש. בסוגייתנו מבואר, כי אם הנודר הפריש שור לקיום נדרו, ובא חברו וגנב את השור, אין הגנב צריך להשיב לו שור, אלא די בכך שישב לו כבש או אפילו עוף [לרבי אלעזר בן עזריה]. זאת, משום שגם בהקרבת כבש או עוף יכול הנודר לקיים את נדרו, ואילו טענת הבעלים שהוא רצה להדר במצווה ולהביא שור מפוטם, אין בה כדי לחייב את הגנב לשלם דמי שור, שכן, למעשה, לא נגרם כל הפסד ממוני לבעל השור.

אתרוג פשוט תמורת אתרוג מהודר: על פי דברי סוגייתנו הכריע המהר"ם מינץ (שו"ת סי' ק"ג), כי גם הגונב אתרוג מהודר רשאי להשיב לנגנב אתרוג שאינו מהודר, ולטעון בפני בעל האתרוג, כי כפי שהגונב שור שהופרש לעולה, רשאי להשיב כבש, כך הגונב אתרוג מהודר רשאי להשיב אתרוג פשוט, כי גם בו ניתן לקיים את המצווה.

ההבדל בין קרבן לחפץ המשמש למצווה: על פסקו זה של המהר"ם מינץ רבו עד מאד תמיהות הפוסקים הרבים שעסקו בו, ודי אם נציין את דברי החכם צבי (שו"ת סי' ק"כ ד"ה תשובה דבר) שכתב: "ולעניות דעתי, שגגה היא בידו". שכן, קיים חילוק מהותי בין שור שהופרש לעולה לבין אתרוג, מאחר שהשור הוא ממון הקדש, והנודר אינו רשאי למוכרו או להעביר את בעלותו, שהרי אינו שלו. לפיכך, הגנב אינו חייב להשלים לו אלא את ההפסד שנגרם לו בשל הגניבה. הפסד זה, הוא בשווי של עוף או כבש בלבד, שבהם יכול הנודר לקיים את נדרו. לעומת זאת, בעליו של אתרוג מהודר רשאי למוכרו כל אימת שיחפוץ, וממילא בידיו נכס ששוויו רב, ועל הגוזל אתרוג זה, מוטלת חובה לשלם את דמיו עד הפרוטה האחרונה.

אמנם, כאשר אדם הזיק חפץ שערכו אינו נאמד בממון, מאחר שאסור למוכרו, כגון, ספר תורה של בית כנסת, יש מהפוסקים שחידשו (שו"ת תורה לשמה סי' שנ"ד, שו"ת יהודה יעלה ח"א - י"ד סי' רצ"ב), כי לכל הדעות, המזיק ספר תורה זה רשאי לשלם את חובו בספר תורה פשוט, שהרי, אין מתייחסים אל הספר כאל חפץ בעל ערך ממוני, כי אם כחפץ בו ניתן לקיים את מצוות הקריאה בתורה, וככזה, ניתן להשלים את שנחסר בבית הכנסת בעקבות הנזק לספר התורה, גם על ידי ספר תורה פשוט. [עיי' עוד בגליון 145 בדין המזיק חפץ שאי אפשר למוכרו].

להקים שיעור דף היומי אצלכם במשרד? הוא הביט בי כמו חיכה שנים לשאלה הזו, והשיב: "היה שלשה משתתפים. אני ועוד שניים".

בשיעור הראשון השתתפו **עשרות** איש! **משמים** מסובבים. כשרוצים לעשות רוחניות רואים את השיעור דשמיא. העוסק בהפצת תורה זוכה לשיעור דשמיא מוחשית, שהרי הוא מגשים את ייעודו של עם ישראל.

מתוך ידיעה כי לא כל אחד חש עצמו כמוכשר לפתיחת שיעור בדף היומי, פנינו אל אחד העוסקים בתחום, למתן הדרכה קצרה עבור המעוניינים במצווה רבתה זו.

"בתקופה הראשונה הרגשתי נבוך כשפתחתי בשיחה עם מתפללים, או עם גבאי בית כנסת, על פתיחת שיעור דף היומי, כמו איש שיוק שבא למכור מוצר, ועליו לשכנע את הצד השני להסכים, להצטרף ולסייע. מהר מאד הבנתי שהדברים שונים לחלוטין. ברוב המקרים התברר שהאנשים עמם שוחחתי המתינו זה שנים לשיחה מעין זו. בהתרגשות ובפנים מלאות ציפייה היו מקבלים את פני ובצמאון רב מבקשים לשמוע, כיצד מקיימים שיעור, איך עושים ומתי זה יקרום עור וגידים.

כשמגיעים למקום חדש ומתעניינים לגבי הקמת שיעורי תורה, צריך לזכור שרבים מן המתפללים בבית הכנסת כמהים להשתתף בשיעור תורה, ואך חוסר תמרון והיעדר ידע, ולפעמים גם חוסר התארגנות, גרמו לכך שעד כה לא הוקם שיעור בבית הכנסת.

ומכאן לכמה עצות פרקטיות ומעשיות. **מומלץ** לעיין בלוח המודעות של בית הכנסת, כדי לקבל מידע על חיי בית הכנסת. במרבית בתי הכנסת ניתן דיווח מלא על כל סוגי הפעילות המתרחשים בו, וכך אפשר לדעת אם בבית כנסת זה מתקיים שיעור תורה.

היה ומתברר כי בבית הכנסת לא מתקיים שיעור תורה, כדאי לפתוח בשיחה עם אחדים מן המתפללים ולשוחח עמם על אודות שיעור תורה, האם היו מעוניינים להשתתף בשיעור תורה ומה לדעתם התדירות המומלצת לקיומו (ישנן קהילות בהן מקיימים שיעור חד-שבועי, אשר במהרה הופך לשיעור יומי, לבקשת המשתתפים).

אפשר להסביר את הייחודיות של שיעור הדף היומי, המגבש יחד את כל חברי בית הכנסת, את המתיקות של הדף היומי, המאחדת את כל יהודי העולם, כחזונו של הגאון רבי מאיר מלובלין זצ"ל. **כדאי** לציין כי כיום שיעור דף היומי בבית כנסת הוא דבר מובן ומקובל, כפי שרוכשים ספר תורה וכפי שמתקנים מזגנים...

מכאן ואילך - הדרך קצרה. ברוב המקרים תתקבל תשובה חיובית, המתפללים יגיבו בחום וברצון, וכל שנותר הוא... להמשיך לבית הכנסת הבא. יחד נעשה ונצליח!

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בפורום זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. ספק: mendelson@meorot.co.il 03-570-67-93

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף עז/א פרה מטמא טומאת אוכלין, הואיל והיתה לה שעת הכושר

העמוד הקצר ביותר בש"ס

כידוע, דף עז/א, הינו הדף הקצר ביותר בש"ס שבו תשע מילים בלבד: "פרה מטמא טומאת אוכלין, הואיל והיתה לה שעת הכושר".

מספרים, כי ביום מן הימים, נכנס הגאון מפנונבויז' זצ"ל שמח וטוב לב אל היכל ישיבתו המעטירה. זה עתה חזר ממסע מוצלח בארצות הברית לטובת ישיבתו, ובאהבתו לתלמידיו אליהם התגעגע,

דף עט/ב אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל

גידול עיזים בכפרים ובקיבוצים בארץ ישראל

תקנות והנהגות רבות ומגוונות הורונו חז"ל לגבי הדרים בארץ ישראל, וביניהן, כנאמר במשנתנו: "אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל". בטעם תקנה זו מבאר רש"י (ד"ה אין מגדלין), שדרכן של בהמות אלו לכלות את הירק שבשדות. על כן, כדי שלא יכלו גידולי השדה בארץ ישראל, אסרו חז"ל לגדלן בארצנו. גדולי הפוסקים נחלקו בביאור כוונתו של רש"י, ולמחלוקתם השלכה הלכתית אקטואלית ביותר.

גידול עיזים בארץ ישראל בתקופת הגלות: לדעת בעל הכפתור ופרח (פ"י, בהמה דקה), תקנה זו תקנו חז"ל כחלק ממצוות יישוב ארץ ישראל. לפיכך, הוא פסק, כי גם לאחר שגלו ישראל מארצם ואין רוב ישראל יושבים על אדמתם, אין לגדל בהמה דקה בארץ ישראל, שהרי נצטוונו ביישובה כל הימים.

ברם, הגאון מווילנא (ח"מ סי' ת"ט סק"א) מבאר, כי כוונת רש"י היא שמאחר שרוב שדות הארץ היו בידי ישראל כאשר ישראל היו על אדמתם, תקנו חז"ל שלא יגדלו בהמה דקה בארץ ישראל משום שרוב ההיזק עלול לקרות בשדות ישראל. לפיכך, כאשר אין רוב שדות הארץ בידי יהודים, מותר לגדל בהמה דקה בארץ ישראל.

גידול עיזים בימינו: כיום, כאשר רוב רובם של השדות המצויים בארצנו הקדושה, בבעלות ידים יהודיות הם, דנים הפוסקים, אם יש לאסור גידול בהמות דקות בארץ ישראל.

הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל (בהגהותיו לטור סי' ת"ט) הכריע להיתר, אחר שהוא מחדש, כי מאחר שברבות השנים, כאשר ישראל גלו מארצם ולא היו על אדמתם, התקנה בטלה מאליה, כל זמן שלא חזרו והעמידו את התקנה על תילה, מותר הדבר [עיי"ש שהוכיח כן מהירושלמי].

לעומתו, כתב הגר"ש וואזנר זצ"ל (שבט הלוי ח"ד סי' רכ"ז), כי מאחר שחכמים תלו את תקנתם בחשש מכילוי שדותיהם של ישראל, הרי שצריך עיון, מניין נשאב היתר זה לגדל בהמה דקה בארץ ישראל, בזמן שרוב השדות מצויים בבעלות יהודים, כבימינו.

הגאון רבי אליעזר וולדנברג זצ"ל (שו"ת ציץ אליעזר ח"ז סי' כ"ד) דן ארוכות בנושא ומביא אסמכתות רבות להתיר את גידול הבהמה הדקה בארץ ישראל בימינו. בדבריו הוא גם מציין כי נקודות ההתיישבות בארצנו נבנות באורח מסודר תוך תכנון מראש של מקורות המחיה של כל יישוב, כולל אופיו החקלאי וגידול בהמות על ידו. לפיכך, רשאים בני אותו יישוב לגדל את צאנם, שהרי בני היישוב היו מודעים לכך מראש, ובעלי השדות שבהם, מוחלים זה לזה על השחתת שדותיהם במקרה שהשמירה על הצאן לא תעלה יפה. כך גם בני היישובים הסמוכים, שידעו מראש באיזו סביבה הם הולכים להתגורר. מה שאין כן בתקופות קדומות, בהן, לא היתה תוכנית מיתאר מסודרת ואיש איש שכן עם צאנו וגידל את תבואתו כאוות נפשו, מצאו חז"ל צורך לתקן שלא לגדל בהמות דקות למניעת השחתת השדות בארץ ישראל.

כאשר אנו דנים בנושא זה, יש גם לציין את דעתו של הרמ"ע מפאנו (שו"ת סי' פ"ה), שאיסור גידול בהמות דקות בארץ ישראל הוא דווקא במקום מרעה פתוח. אולם, חז"ל כלל לא אסרו לגדל בהמות דקות במקום סגור, בו הן מקבלות את מזונן מידי בעליהן ואין חשש שיזיקו לשדות אחרים. לפיכך, לשיטתו, בימינו, כאשר מגדלים את הצאן במכלאות, אין כל איסור. אולם, הפוסקים שהובאו לעיל, דנים גם לדעת הסוברים שהאיסור לגדל בהמה דקה הוא גורף, ואינו מוגבל לגידול עיזים במרעה פתוח בלבד.

דף פא/א ומת מצוה קונה מקומו

פינוי חללי מלחמה ממקום קבורתם

ישראל קדושים וטהורים, מביאים את מתיהם לקבר ישראל (ספר החינוך מצווה תקל"ז) כמצוות התורה, (דברים כא/כג): "כי קבור תקברנו ביום ההוא". מלבד זאת, מצוה על כל יהודי להביא לקבר ישראל כל יהודי שנפטר, ואשר אין מי שיטפל בקבורתו, המכונה "מת מצווה", על שם שהכל מצווים בקבורתו (חינוך שם).

מת מצוה קונה את מקומו: הבאת הנפטר לקבר ישראל חשובה היא מאד, עד שסוגייתנו מביאה, שאחד מן עשרת התנאים שהתנה יהושע ובית דינו עם בני ישראל, בשעה שחילקו את ארץ ישראל לשבטים היה, שכאשר נמצא "מת מצוה" בשדה, הרי הוא "קונה מקומו". היינו: אם נמצא נפטר

עמד הגאון בהיכל הישיבה והכריז, כי מי שיאמר על אתר עמוד גמרא בעל פה יזכה בתשורה נאה.
"פרה מטמא טומאת אוכלין, הואיל והיתה לה שעת הכושר", קפץ ואמר בחור פיקח שזכה בתשורה...

לעילוי נשמת

אבינו וסבינו הרה"ח

ר' משה כפתורי (קנוף) ז"ל

ב"ר יצחק שמואל ז"ל
נלב"ע י' באב תשמ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר צבי נתן פינקלשטיין ז"ל

ב"ר חיים מנחם ז"ל נלב"ע י"ד מנחם אב תשנ"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת שינדל לאה יפה חיים ע"ה

בת הרב יהושע ז"ל נלב"ע ט' באב תשס"א

תנצב"ה

הונצחה ע"י חתנה ובתה
הר"ר אריה ישראל וסימה שטר שיחיו - חיפה

לעילוי נשמת

חכם אברהם צורף זצ"ל

בן ר' מנשה מאיר ופרחה ז"ל נלב"ע י"ב באב תש"ע

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידנו ר' אפרים צורף הי"ו - שילה

לעילוי נשמת

הר"ר אברהם משה בליטנטל ז"ל

בן הר"ר יהודה אריה ז"ל נלב"ע י"א באב תשמ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י נכדו ידידנו הר"ר שאול
חסדיאל ומשפ' שיחיו בני ברק

לעילוי נשמת

הר"ר חיים פרנקל ז"ל

ב"ר יעקב הכהן ז"ל נלב"ע י"ג באב תשס"ד

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת מלכה סלומון ע"ה

בת יבדלחט"א ר' אריה ישראל שטר הי"ו

נלב"ע ט' באב תשע"א תשנ"ו תנצב"ה

הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

יהודי במקום שאינו מקום יישוב, קוברים אותו במקום בו נמצאה גופתו, וגם אם חלקת הקבר תכרה בחלקת קרקע שיש לה בעלים, אין בעליה רשאי למחות ולמנוע את קבורת המת בתוך נחלתו.

לתנאו זה של יהושע, ניתנו שני טעמים שונים (חזון איש ב"ק סי' י"ד, ט"ו, עפ"י תוס' כתובות יז/א ד"ה מבטלין תלמוד תורה). א. כדי להקל על המוצא "מת מצוה" שלא יאלץ לטרוח ולשאתו על כתפיו למרחקים עד שיגיע לבית קברות. ב. יהושע חשש לכבודו של המת שיטלטל בדרכים ארוכות עד שיביאוהו למקום מנוחתו.

קבורת חללי מלחמות: בהלכה זו, ש"מת מצוה קונה את מקומו", דן החזון איש (שם) גם לגבי ימינו אנו, שכן, בגמרא (עירובין יז/א) מבואר וכן נפסק להלכה (רמב"ם הל' מלכים פ"ו הל' י"ב), שיהודי שנהרג במלחמה דינו כ"מת מצוה שקונה את מקומו", ולמרות שיש מי שידאג לקבורתו הוא נקבר במקום שבו הוא נהרג. לפיכך, נשאל החזון איש זצ"ל, אחר שחיילים רבים הי"ד שנהרגו במלחמות, נקברו במקום נפילתם, אם העובדה ש"מת מצוה קונה את מקומו" מקנה למקום קבורתם מעמד של בית קברות רגיל, ועל כן אין לפנות את קברם למקום אחר.

החזון איש הכריע, שמצוה לפנותם מקברם, מאחר שבעבר, כאשר בתי דינים מיוחדים דאגו לסמן את הקברים, ולו הנידחים ביותר, ניתן היה לקיים הלכה זו בלא לחשוש לטהרת ארץ ישראל. לעומת זאת, בימינו יש לחשוש לכך שמקום קבורתם ישכח, ולפיכך, נחשבת קבורתם במקום כזמנית וכקבורה על תנאי, שכאשר יתאפשר הדבר יפנום לבית עלמין מסודר.

הנפש מתאבלת על בזיון הגוף: בטעם מצוות הקבורה מביא בספר ארחות חיים (יו"ד עמ' תר"ט), משום שאין זה ראוי לנהוג בגוף בזלזול לאחר ששכנה בו הנפש. וכן, "הלא תראה שהאדם כשחורב ביתו, יחמול עליו ולבו יכאב אם יהיה למחראות, וכן קשה לנפש כשתראה הגוף מתבזה". גם רבי יהודה החסיד (ספר חסידים סי' תתשס"ג) כתב, כי הנשמה רואה את שעושים לגוף לאחר המיתה, וקשה לה זילות הגוף.

"התחברתי והרגשתי את מתיקות התורה"

בדרך, בבית, בעבודה,

24 שעות

ביממה

מתחברים לשיעור
המרתק

להאזנה חייגו:

073-2951342

למסכת הנלמדת הקישו 1

בעלות שיחה רגילה

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר
בכל יום משנה אחת
הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם!

חייג עכשיו: *3029

או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il

